

KÄR HÄSIÝETNAMASY

Taýýarlygyň ugry: 2.15.03.07 Awtomatlaşdyrmak we dolandyrmak
(oba hojalygynda)

Dereje: bakalawr

Şu kär häsiýetnamasy Türkmenistanyň ýokary okuw mekdepleriniň Awtomatlaşdyrmak we dolandyrmak (oba hojalygynda) taýýarlyk ugry boýunça taýýarlanylýan bakalawrlaryň wezipelerini hem-de olaryň taýýarlyk ugruna bildirilýän esasy talaplary kesgitleýär.

Kär häsiýetnamasy bakalawrlary taýýarlamaklygyň meýilnamasyny işläp düzmek, taýýarlanyljak bakalawrlaryň sanyny anyklamak, olaryň düzümini delillendirmek, ýokary okuw mekdebinde okuw-terbiýeçilik işlerini guramak, okuwyny tamamlan uçurymlaryň işlemeli ýerlerine ugradylyşyny, işe ýerleşdirilişini üpjün etmek we olaryň ýerine ýetirýän wezipeleriniň taýýarlygynyň ugruna laýyklygyny seljermek üçin ulanylmalydyr.

Bakalawryň wezipesi

Bakalawr oba hojalyk önümçiligini dolandyrmak işini ýokary okuw mekdebinde alan bilim derejesine laýyklykda amala aşyrmak üçin taýýarlanylýar. Awtomatlaşdyrmak we dolandyrmak (oba hojalygynda) taýýarlyk ugry boýunça taýýarlanylýan bakalawr hünär işiniň aşakdaky wezipeleriniň çözgüdine taýýar bolmalydyr: tehniki ulgamlary, tehnologiýa prosesleri we önümçiligi yzygiderli seljermäge; tehniki ulgamlaryň matematiki modellerini gurmaga; dürli fiziki häsiýetli obýektleriň awtomatlaşdyryş hem-de dolandyryş ulgamlary üçin algoritmiki we programma üpjünçiligini döretmäge; awtomatlaşdyryş we dolandyryş ulgamlarynyň işleýişiniň hil barlagyny gowulandyrmaga; awtomatlaşdyryş we dolandyryş ulgamlarynyň programma-tehniki serişdeleri işlenip düzüleninde hem-de kämilleşdirilende matematiki modelirlenmäge, taslamagyň awtomatlaşdyrylan ulgamlaryny ulanmaga; oba hojalygynyň dürli pudaklarynda dolandyryş awtomatlaşdyrmakda ýerine ýetirilen taslama we gurluşyk çözgütleriniň ykdysady netijeliligini hasaplamaga; ýerine ýetirijiler toparynyň işini awtomatlaşdyrmak we dolandyrmak üçin serişdeleri we ulgamlary işläp düzmäge, olary önümçilige ornaşdyrmaga; senagat şikesleriniň we hünär keselleriniň önüni alyş çärelerini işläp düzmäge.

Bakalawr oba hojalyk toplumyna degişli bolan ministrliklerde, pudaklarda, daşary ýurt kompaniýalarynyň bilelikdäki birleşmelerinde, daýhan birleşiklerinde, daýhan hojalyklarda, oba hojalyk önümlerini saklaýan we gaýtadan işleýän kärhanalarda, kiçi kärhanalarda ýokary bilimli hünärmenlere niýetlenen wezipeleri eýeläp biler.

Bakalawra bildirilýän umumy talaplar

Bakalawr ýokary hünär taýýarlykly, medeniýetli we salyhatly, halkyň bähbidini arap bilýän, Watanymyza, halkymyza, Hormatly Prezidentimize wepaly, häzirki zaman türkmen jemgyýetiniň talaplaryna, Türkmenistanyň Prezidentiniň syýasatlaryna dogry düşüňän we olary gyşarnyksyz durmuşa geçirip bilýän hünärmen bolmalydyr.

Bakalawr köpçülige ýolbaşçylyk etmegi, öz işgärlerini agzybirlik, maksada okgunlylyk ruhunda terbiýelemegi, nazary bilimini we tejribelik endiklerini yzygiderli hem-de üznüksiz kämilleşdirmegi, öz taýýarlyk ugry boýunça toplan ylmy maglumatlaryna düşüňip, olary işinde ulanmagy, zähmeti ylmy nukdaýnazardan guramagy başarmalydyr.

Bakalawr ýokary okuw mekdebinde alan bilimini, ylmyny we tejribe taýdan taýýarlygyny yzygiderli ösdürip, kârini kämil bilmelidir, syýasy-jemgyýetçilik pikirini çuňlaşdyrmak bilen zähmeti ylmy taýdan guramak ýörelgesini önümçilikde ulanmagy başarmalydyr, işgärler toparyna ýolbaşçylyk etmegiň häzirki zaman usullaryna, şeýle hem işgärleriň arasynda syýasy-terbiýeçilik işlerini alyp barmagyň tärlerine eýe bolmalydyr.

Bakalawr şu aşakdakylary bilmelidir:

- önümçilik-tehnologiki işleri;
- taslama-konstruktorçylyk işlerini;
- guramaçylyk-dolandyryş işlerini.

Bakalawr şu aşakdakylary başarmalydyr:

- nazary we amaly meseleleri çözmekde ylmy-nazary bilimlerini peýdalanmagy;
- ulgamlaýyn we deňeşdirme seljermesini geçirmegi;
- derňew endiklerine eýe bolmagy;
- özbaşdak işlemegi;
- täze pikirleri döretmegi;
- meseleleri çözmekde dersara çemeleşmelere eýe bolmagy;
- maglumatlary dolandyryş, kompýuter bilen işlemek, tehniki enjamlardan baş çykarmak bilen baglanyşykly endiklere eýe bolmagy;
- dil we hat kommunikasiýalaryň ukyplaryna eýe bolmagy;
- dowamly okap, öz başarnyklaryny ýokarlandyrmagy;
- tebigy-ylmy dersleriň esasy kanunlaryny öz kâr işinde ulanmagy;

- kompýuter tehnikasyny ulanmak bilen maglumat almagyň, ony saklamagyň, gaýtadan işläp bejermegiň esasy usullaryna we serişdelerine eýe bolmagy;

- önümçilik işgärlerini we ilaty tebigy betbagtçylyklaryň hem-de adatdan daşary ýagdaýlaryň mümkin bolan netijelerinden goramagyň esasy usullaryny amala aşyrmagy;

- ykdysady nazaryýetiň esasy düzgünlerinden baş çykaryp bilmegi, olary bazar ykdysadyýetini hasaba almak bilen ulanmagy;

- ylmy esasyda zähmeti guramagy, işe özbaşdak baha bermegi;

- raýatlyk häsiýetine eýe bolmagy;

- sosial ylalaşyga ukyply bolmagy;

- şahslar bilen özara aragatnaşygy ýola goýup bilmegi;

- saglygy goraýyş ukybyna eýe bolmagy;

- tankyda we öz-özüňe tankyda ukyply bolmagy;

- topar bolup işlemegi;

- önümçiligi guramagy we dolandyrmagy;

- medeni gymmatlyklardan we ýörelgelerden ýerlikli peýdalanmagy;

- berlen görkezijilere we çaklendirmelere laýyklykda taslamanyň maksatlaryny we wezipelerini kesgitlemegi;

- meseleleri çözmegiň umumylaşdyrylan görnüşlerini işläp düzmegi, bu görnüşleri seljermegi, netijeleri çaklamagy, köp ölçegli şertlerde ylalaşyklary tapmagy;

- energiýa, tehnologiýa, konstruktorçylyk, amaly, ergonomiki we ykdysady görkezijileri göz önünde tutup, önümçilik we tehnologiýa proseslerine maglumat bermek üçin awtomatlaşdyryş ulgamlarynyň taslamalaryny işläp düzmegi, konstruirlemegi, modelirlemegi we durmuşa geçirmegi;

- tehnologiýa proseslere, taýýar önümleriň hiline önümçilik gözegçiligini guramagy we durmuşa geçirmegi;

- tehnologiýa prosesleriň ölçeglerini saýlamak we hasaplamak üçin materiallary, enjamlary, algoritmleri we programmalary netijeli ulanmagy;

- önümleriň hil görkezijilerini ölçemegiň metrologiki barlagyny amala aşyrmagy;

- awtomatlaşdyryş serişdelerini, enjamlaryny öndürmekde we bejermekde standartlaşdyrmagy we sertifikatlaşdyrmagy;

- ýerine ýetirijiler toparynyň işini guramagy, dürli pikirleriň çäginde dolandyryş çözgütlerini kabul etmegi;

- uzak möhletli we gysga möhletli meýilnamalaşdyrmakda we amatly çözgütleri kesgitlemekde dürli taraplaryň arasynda ylalaşygy tapmagy;

- zerur önümiň hilini üpjün etmek üçin önümçilik we önümçilik däl çykdajylara baha bermegi.

Kär häsiýetnamasynyň ähli şertlerini şu taýýarlyk ugry boýunça bakalawrlary halk hojalygynyň talaplaryna laýyklykda taýýarlaýan we terbiýeleýän ýokary okuw mekdepler hem-de dolandyryjy guramalar gyşarnyksyz ýerine ýetirmelidirler.

Kär häsiýetnamasy kärhanalaryň, bilim we hünär derejesini ýokarlandyrýan edaralaryň okuw meýilnamalaryny düzmekde esasnama, şeýle hem iş ýazgysy hökmünde hyzmat etmelidir.

Kär häsiýetnamasyna ylmyň, tehnikanyň gazananlaryna esaslanan üýtgetmeler we goşmaçalar diňe Türkmenistanyň Bilim ministrliginiň hem-de Türkmenistanyň Oba hojalyk ministrliginiň ylalaşmaklary esasynda girizilmelidir.